

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара друге класе Министарства унутрашњих дела и шефа Антропометриско-полицијског одсека у Пожаревцу Драгутина Васића, полицијског писара друге класе начелства округа пожаревачког;

за полицијског писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Гаврила Адамовића, полицијског писара исте класе среза орашког, по молби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда, Стевана Д. Тодорића, писара треће класе Министарства унутрашњих дела и шефа Антропометриско-полицијског одсека у Пожаревцу, по молби и пристанку;

за полицијског писара друге класе начелства округа смедеревског Стевана Павловића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза орашког Милана Кондића, полицијског писара исте класе среза левачког, по молби;

за полицијског писара треће класе начелства округа пожаревачког Војислава Кузмановића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза подунавског Божицара П. Божовића, полицијског писара исте класе начелства округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза посавског, округа београдског, Милована Чолића, полицијског писара исте класе среза моравичког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза млавског Бранислава Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза поречког, по молби, и

за полицијског писара треће класе среза поречког Животу Милошевића, полицијског писара исте класе среза млавског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. маја 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе среза нишког Тихомира Мијатовића, полицијског писара исте класе начелства округа нишког, по службеној потреби.¹⁾

ПБр. 11075. — Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. јуна 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгослав Костић, полицијски писар друге класе среза посавског, округа београдског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Кости Ђ. Стојановићу, полицијском писару треће класе Управе вароши Београда уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одо-

¹⁾ У указу од 14. маја тек. год., који је из „Српских Новина“ прештампан у 21. броју „Полицијског Гласника“, грешком је изостао и овај премештај писара г. Мијатовића, те се то овим исправља.

брено је решење Државног Савета од 12. маја 1909. године Бр. 2957., донето на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Никола Матејић, подинжењер Железничке Дирекције, родом из Торонтал-Сигета у А. Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела 22. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 9. маја 1909. године Бр. 2907., донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Димитрије Јанковић, чиновник Народне Банке, родом из Земунa и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Љубицом и малолетном ћерком Милицом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 12. маја 1909. године Бр. 3008, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Тома Петровић, наставник ужице гимназије, родом из Митровице у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Зорком и малолетном ћерком Јеленом, изузетно од § 44. грађанског закона.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. маја 1909 год. у Београду.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. Војислав Новаковић, писар среза лесковачког, кажњен је одузимањем плате за 15 дана, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 22. маја тек. год. ПМ 8999, за кривицу из § 500. тач. а. грађан. судског поступка.

Г. Гаврило Адамовић, писар среза орашког, кажњен је одузимањем плате за 15 дана, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 22. маја тек. год. ПМ 8402, за кривицу из § 500. тач. а. грађан. судског поступка.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ¹⁾

ОДЕЉАК ПРВИ

О формалностима које претходе продаји.
[§ § 472. и 478. а. грађ. суд. пост.]

Одредбе које смо овде под заградом навели могу се поделити овако: једне се баве питањем о томе, када се, најдаље, после пописа, има приступити формалностима продаје; друге говоре о извешћу о теретима на непокретним добрима у попис ради продаје узетим, и, напослетку, треће се баве огласом, то јест објављивањем продаје. Ми ћемо те одредбе овим редом и изложити и објаснити.

§. I. Рок у коме треба да буде продаје.

Рок у коме је власт дужна, пошто је попис извршила, предузети испуњење оних формалности које претходе продаји одређен је у § 474. који овако гласи: „За петнаест дана, од дана пописа покретности, или од дана добивеног извешћа по § 472. о непокретностима, дужна је власт приступити огласу“. Као што видимо, прву продајну формалност, оглас, мора власт предузети у року од петнаест дана како код покретних тако и код непокретних ствари.

Само почетна тачка тога рока није иста. Док код покретних ствари он почиње одмах од дана пописа (не рачунајући, наравно, тај дан, *dies a quo*), дотле, код непокретности, он иде од дана добијеног извешћа судског о теретима. Што значи да ће, код непокретних добара, протећи много више времена између пописа и огласа него код покретних.

Овај рок од петнаест дана сведен је, код покретних добара, на десет у случа-

јима предвиђеним одредбом првога става § 473. која овако гласи: „Ствари које се могу укварити, или на одржање којих се мора трошити, макар се и дужник примио чувања и трошка, морају се продати најдаље за десет дана од дана пописа. (Замена од 14. Јула 1898.)“ Разлог је овој одредби тај да се, како интереси повериоца тако и интереси дужника, очувају брзом продајом ствари чија би се вредност, било услед кварења било услед трошкова, умањила, ако се са продајом не би хитало.

Одредбе § 473. и § 474. нису прост савет који законодавац даје извршним органима. Дужност о којима је у њима реч санкционисана је § 500. а. (допуна од 14. Јула 1898. год.) који смо раније,¹⁾ у неколико, навели. По њему ће извршни орган бити одговоран, како дисциплински тако и грађански, ако „када треба не изврши ма коју одредбу закона о извршењима“. У пракси, бар у колико се тиче рокова означених у § § 473. и 474., § 500. а. не добија примене, и ако полицијске власти редовно те рокове пренебрегавају. У осталом, с погледом на велику оптерећеност полицијских власти, чија је надлежност тако разноврсна, као и на несталност њиховог положаја, због чега често пута не добију ни толико времена да се са пословима своје канцеларије упознаду, било би, збиља, неправично од тих органа и тражити тачно примљивање наређења §-а 473. и 474. и, у противном случају, казнити их. То би значило изрећи једну казну којој никаква кривица не одговара. Осим тога, како би се, с обзиром на тако честе промене у персоналу једне средске канцеларије, утврдило ко треба да одговара за одуговлачење извршења извесне одлуке судске?²⁾

Друга би ствар била, када би постојала код нас, као што је то случај у напреднијим државама на Западу, нарочита класа чиновника, одређених искључиво за извршење грађанских одлука судских. Тада би заиста прописи § § 473. и 474. имали практичне вредности, пошто се тада извршни органи не би могли, као ово сада полицијски чиновници, бранити, од одговорности због одуговлачења извршних наплата, разлозима који не би ту постојали а који сада постоје.³⁾

¹⁾ Овде се мисли на онај увод који је, као што смо већ то приметили, штампан у бр. 9. и 12. Полицијског Гласника од ове године.

²⁾ Наравно, овим нећемо да изузмемо од одговорности оне чиновнике који се, ни с погледом на ово што смо уопште у олакшицу полицијских органа навели, не могу извинити за одуговлачење, у конкретном случају, продаје пописаних добара.

³⁾ Пројекат закона о среским судовима, који је једна комисија, састављена од стране Министра Правде, г. Марка Тријековића, израдила, ставио је у надлежност тих судова извршења грађанских одлука судских. Пројекат тај штампан је у целини у Архиву за правне и друштвене науке, св. за Јануар 1908 год., стр. 598. и 599. На ревизији гл. XVIII. грађ. суд. пост. („О извршењу пресуде“) чињени су већ покушаји, а нарочито од 1896. год. (под владом г. Стојана Новаковића). Измене и допуне које је тада унела Народна Скупштина у грађан. суд. поступак остале су неозаконене. Године 1898., под Министром Правде, г. Костом Христићем, допуњено је и измењено (закон од 14. Јула 1898. год.) неколико одредаба из гл. XVIII. тога законика, допуне и измене од неоспорне користи. Постављењем за начелника Министарства Правде, сада покојног, Милана Ст. Мар-

Било како му драго у овом погледу, тек имамо овакав резултат: појединци, услед речених одуговлачења, трпе велике штете за које ни од кога не могу тражити никакве накнаде. Не могу од извршних органа. — а зашто видели смо; не могу од државе, јер ова одговара само онда, када чиновник, чија би се кривица утврдила, не би могао накнаду платити.¹⁾

§ II. Извешће о теретима.

У § 472. предвиђа се случај продаје непокретних добара. По томе пропису извршна власт, пре него приступи огласу такве продаје, мора тражити од надлежнога првостепеног суда извешће о теретима на истом имању. Надлежни суд, то је онај суд код кога су ти терети уписани, то јест суд у чијем се делокругу пописано имање налази. (Тачка VI. Интаб. Уредбе).

Ова одредба о извешћу о теретима има своју специјалну важност у српском законодавству, у коме, по § 469. грађ. суд. поступка, попис непокретних добара ствара одмах залог, дакле, и пре него је заведен у судске хипотекарне књиге. Међутим, по оном правилу, да права стечена на непокретним стварима не могу имати дејства насипрам трећих лица, док се не убаштине (*la transcription, Die Einverleibung*), овако не би требало да буде, јер се попис непокретног добра равна интабулацији.

Ова тајност хипотеке добијене пописом непокретног добра траје дотле док првостепени суд не добије, од извршне власти, акат којим му ова тражи извешће о теретима; јер по другом ставу § 472. (замена од 14. Јула 1898. године), суд је дужан означити у интабулационом протоколу да је и кога дана одговорно по-

ковића, правника велике ерудиције, рад на реформи српског законодавства улази у активнију фазу, чему је допринела и Народна Скупштина, вотирањем једног озбиљнијег кредита за тај рад: јер се, напослетку, увидело да је немогућно, беслатним комисијама, извршити законодавне реформе. На предлог начелника Марковића, Министар Правде, г. Д-р Мих. Полићевећ, саставио је комисију за претрес законског нацрта који је Марковић био израдио. У ту комисију су ушли: г. г. А. Ђорђевић, С. Петковић и В. Ђорђевић. Нацрт тај има осам одељака са 220 параграфа. Њега је, са краћим објашњењима, објавио његов аутор у Гласу Права, Судства и Администрације, год. 1904., бр. 32., 33., 34. и 35., под насловом: Судско извршење грађанско-правних потраживања. (По предлогу закона о изменама и допунама грађ. суд. поступка главе XVIII. о извршењу пресуде). Овај пројекат био је и пред Државним Саветом, који је на њега дао своје примедбе актом својим од 22. Децембра 1904. год. бр. 9.662. Да приметимо да је, по овом предлогу, извршење грађанских одлука, самим умесно, препесено са полицијске на судску власт. Исти систем који је усвојен и у пројекту закона о среским судовима о коме је горе било речи. (Овом приликом обраћамо пажњу читаоца на чланак Ст. Максимовића: Требају ли нам срески судови у Пороти, 1882., стр. 65.; као и на чланак М. Ст. Марковића: Предлог закона о среским судовима, Порота, 1882., стр. 40.). В. М. Ст. Марковић, Пренос извршења грађанских пресуда од полиц. власти на судове, у Гласу Права, 1904., број од 1. августа. Пројекат о преносу извршења грађанских одлука од полицијске власти на првостепене судове, Мин. Правде, г. Драг. Пећић, упутио је Народној Скупштини актом својим од 6. новембра 1905., год. бр. 11.415..

¹⁾ В. Д-р А. Драг. Аранђеловић, О одговорности државе и чиновника, за штету, коју чиновник учини у вршењу званичне дужности. Из „Полицијског Гласника“. Београд, 1908. год..

¹⁾ Ми смо, у бројевима 9., 10., 11. и 12. од ове год. овога часописа, публикујући увод у свој коментар оних одредаба гл. XVIII. грађ. суд. пост. које се тичу продаје за извршење одлука судских, казали (в. горе наведени број 12.) да се те одредбе могу овако груписати: 1^о, Одредбе о формалностима које претходе продаји; 2^о, Одредбе о самој продаји, где је реч и о уништају продаје од стране суда, и 3^о, Одредбе о распореду новца, добијених од продатих добара, међу повериоце дужникове.

Ми ћемо, за овај мах, изложити само формалности из прве тачке.

Напомена. Где год, код навода кога законског прописа, није казано друкчије, има се узети да је то пропис из грађ. суд. поступка.

лициској власти. На крају овога става имамо овакву одредбу: „Од овога времена, суд ће у смотрењу преноса ових ствари поступити онако, као што је прописано за пренос непокретности под интабулацијом“. Ово значи, да од тада суд не може на дотично непокретно добро издати тапију пре него се, осим хипотека које су постојале на њему пре увођења пописа у књиге, и овај, то јест попис, не скине, пошто се и он, као што смо то већ приметили, равна интабулацији (§§ 327., 328. и 329.; §§ 300. и 301. грађ. зак.; решење од 24. Октобра 1860. год., зб. XIII., стр. 151., код § 211. грађ. зак.).

Из овога се види, од кога ће тек момента попис непокретнога добра бити објављен трећим лицима. До тога момента, он сачињава једну необознамену хипотеку, која, имајући свој ранг од дана пописа (§ 469. грађ. суд. пост.), искључује сва права на исто непокретно добро прибележена чак и пре објаве (уписа) пописа (хипотеке, прибелешке, условна убаштињена), систем чију штетност по хипотекарни кредит и по циркулацију непокретних добара није потребно доказивати.¹⁾

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Живојин М. Перич

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Изузев кривица прошње, скитње и преступа санитарско-полицијских прописа код проститутки, које се кривице, у осталом, ради строже казне и већег дејства њеног, готово редовно предају суду, казне се изричу и извршују новчано. Ако кажњени у остављеном року не положи казну, онда полицијски извршитељ, који је надлежан за извршење само полицијских пресуда, иде и пописује ствари. Ако пак ових нема и кажњени то под заклетвом потврди, онда се извршује унапред предвиђена казна затвора. У том случају му се уручује једна цедуља, којом се позива да се у остављеном року јави у полицијском затвору ради издржања казне, па ако у остављеном року сам не дође, онда га квартал спроводи.

При достављању пресуде поштом наплаћује се уз казну и порто за државну

¹⁾ Ако би се десило да, у том међувремену, суд и саму тапију изда неком трећем лицу на пописано и покретно имање, и та би тапија била искључена пописом. Хипотека, ранија од тапије, јача је од ове (§ 298. грађ. зак.), и ово правило важи за све хипотеке, биле оне или не ослобођене уписа. Приметимо да је, код нас, осим овога случаја и случаја државине хипотеке из чл. 102. зак. о неп. порезу, ослобођена уписа још само хипотека женина за обезбеду брака, и то једино насипрам хирографских поверилаца, што значи да она то није насипрам поверилаца хипотекарних као ни насипрам осталих трећих лица која су своја права у књиге увела (службености) или која су тапију добили, изузев, наравно, случаја акције паулиане — § 303. а. грађ. зак.

О махнама §-а 469. који даје повериоцу залог у пописаним непокретним добрима и пре уписа пописа у интабулационе књиге и о потреби реформе грађ. суд. поступка у тој тачки в. В. П. Катапић, *Попис и његово уписивање*, у *Гласу Права*, 1904., бр. 3., и нашу књигу: *О попису за извршење одлука судских*, I. услови, формалности и дејства пописа, страна 141. и даље.

касу, а при попису и продаји ствари такође нека мала пописна и продајна такса. Иначе по пресуди сем казне не плаћа се никаква такса, сем ако по жалби не иде суду, у ком се случају досуђују и судски трошкови.

Казне су обично врло благе: 2, 3 до 6 марака, а веће само у поврату или где се огледа зла воља и где је повређен неки већи интерес. У много случајева, нарочито ако је кривица безазлена и лице иначе исправно, особито ако је при том још и малолетно, задовољавају се и опоменом.

Од иступних казни сем владалачког дома и дипломатског тела није нико изузет, дакле ни ђаци, односно студенти, ни официри, само што полицијски досуђене казне према лицима војнога реда не извршује сама, већ преко надлежне војне власти.

Пресуда застарела за три месеца од дана када је донета у случају кад дотичном није достављена, а ако је достављена, онда за две године од последњег рада власти у циљу његовог проналаска, дакле застарелост се прекида.

Ако пресуда застари, или се пошаље суду, или се изврши затвором или опозове, онда се о томе извештава благајна ради развода по књизи. Казну може примити само благајна, а никако који од других чиновника ван благајне.

Сем пресудама казна се може наложити некоме и *наредбом*, којом се неко лице позива да нешто учини или не учини, н. пр. да склони нешто са свога имања што може бити од штете за здравље ит.д. иначе ће у противном бити кажњен. Ова врста казни, која се увек односи на какав специјалан случај, пење се до 300 марака или 30 дана затвора. У овим случајима полиција може наредити да дотични под принудом изврши нешто (врло ретко) или да то изврши сама власт на трошак дотичног.

Одељење VII. — Политичка полиција.

Као засебно, седмо одељење полицијскога президиума *политичка полиција* стоји под управом једнога вишег управног чиновника, у рангу вишег владиног саветника. На челу два главна пододељења — за штампу и за зборове и удружења — стоји по један виши управни чиновник, владини саветници; за тим два полицијска саветника, 10 полицијских комесара, потребан број канцеларијског особља (секретара) и 160 криминалних шупмана.

Надлежност овог одељења простире се на: осигурање владоца и његова дома, као и страних владалачких личности које у Берлин долазе или кроз-а-њ пролазе, за тим на зборове и удружења, штампу, контролу над развитком и кретањем анархизма и социјализма, па онда на штрајкове и све друге предмете политичке природе.

Новинарски одељак има 12 лектора који читају све месне листове, а и важније из унутрашњости и са стране. Издавачи месних листова и списа у опште морају по један примерак послати поли-

цији одмах, што се по њиховој судској пракци разуме истога часа, када растурање почне. Сваки од лектора има по један одређен број листова, које морају од почетка до краја скроз прочитати, па све оно што се односи на владоца, владу, чиновнике, полицију и у опште све оно што може имати ма каквог интереса у којем му драго погледу, подвлаче плавом писаљком и предају по том своме шефу одељка, који их још једном чита и реферише шефу одељења и управнику полиције, а по том назначује где ће се која обележена полица оставити, т. ј. у који предмет, која односења се генерална акта о извесном питању. Тако обележени чланци и нотице секу се из новина, лепе на табак хартије с назначењем из којих је новина и ког броја, па се онда оставља у односну свеску која се на дотични предмет односи. Ако се ствар тиче других одељења, онда се ти исечци њима достављају. Где је потребно наређује се претходно и потребан извиђај.

Одељак се интересује не само стварима које се односе на њихове унутарње или спољне прилике, већ и све поље важније што се односи на стране државе. Тако писцу ових чланака показата је свеска за Србију, у коју се поред других писмених извештаја лепе и све важније нотице о приликама код нас. Из општења са шефом овога одељка уверили смо се о његовим изванредно тачним информацијама о нашим приликама, како унутарњим, тако и спољним, па и о нашим политичким личностима.

И ако у Министарству Спољних Послова имају још много развијенију службу у овом правцу за спољне ствари, овај одељак ипак стоји с њима у вези и обраћа им пажњу на важније нотице, да им се не би што измакло из очију.

Као што смо поменули поред свију месних листова које полиција добија по дужности она је претплаћена и на важније листове из унутрашњости и са стране ради ствари које за њу могу бити од интереса. На тај начин полиција располаже са једним огромним материјалом у сваком погледу, те у даном случају не мора тек да истражује и прибира податке, већ има све готово при руци.

Листове, повремене часописе и књиге, као и друге штампарске ствари (слике ит.д.) које треба забранити или оптужити полиција спроводи државном тужиоштву, које се само о овоме стара, а полиција га само потпомаже где оно што пропусти учинити. Државно тужиоштво онда оптужује суду инкриминисани чланак или нотицу, односно цео спис или књигу или тражи одлуку о забрани. Али и полиција у хитним и законом предвиђеним случајима може и сама забрану извршити, само је у том случају дужна да предмет у року од 12 часова спроведе државном тужиоштву, које полицијску забрану или ништи или тражи судску потврду — опет све у року даљих 12 часова по пријему од полиције.

При овом пододељку је и централа за сузбијање и гоњење неморалних списа, слика и фотографија, која стоји у вези са страним великоварошким полицијама, где

је производња таквих штампарских ствари раширена.

Одељак за зборове и удружења. — Надлежност овога одељка обележена је самим његовим називом: контрола над зборовима и удружењима.

До јула месеца прошле године свака савезна држава у Немачкој Царевини имала је свој засебан закон о зборовима и удружењима, што је изазивало доста незгода у односима тих држава међу собом и према целини. Тада је, међутим, ступио у живот нов царински закон, који важи за целу Немачку Царевину.

Свако удружење мора да се пријави или непосредно полицији или да правила и управу удружења објави преко једног од листова, које виша полицијска власт (окр. начелник или овде полицај-президент) унапред за таква објављивања означаи. О тим удружењима полиција даље води сталан надзор. Свако добија своја засебна акта, на чијим корицама стоји име удружења, у која се бележи све што се на то удружење односи или лепе новинарски исечци чланака и notiца о њему. По ранијем закону удружења су морала пријављивати полицији сваког свог члана, но то се сад новим законом не тражи, те је у толико задатак полиције тежи, јер она ипак мора о тим члановима водити рачуна.

У погледу надзора удружења су подељена на десет комесара, а опет сваки комесар додељени му број удружења расподељује на придодаје му криминалне шпцмане. По упутствима комесара шпцмани над тим удружењима воде непрекидан надзор, и лично и преко повереника. У свима са полицијскога гледишта важнијим удружењима шпцмани су, наравно под другим именима, или сами активни чланови или имају своје поверенике у тим удружењима. Све промене и важније појаве у удружењима шпцмани или комесари лично notiрају и од времена на време подносе извештај, који се сајужава актима дотичнога удружења, поред новинарских бележака о њему.

Зборови, како у затвореном простору тако и под ведрим небом, морају се пријавити полицији. Свима зборовима присуствују цивилни полицијски чиновници, обично који су решти у стенографисању, ради подншаја извештаја. Они су тамо као приватна лица и тек по неопходној потреби могу се и званично појавити. Иначе на важније зборове шаљу се униформисани полицијски органи, обично један полицијски официр и један наредник, који заузимају место поред председништва. Ако постоји бојазан да може доћи до изгреда, онда се у околини зборног места неprimетно налази потребан број униформисане полиције. Одређени полицијски старешина стара се о реду на збору и да се одредбе закона о зборовима правилно врше. У законом предвиђеним случајима комесар збора може овај и распусти. Одмах по свршетку збора одређени комесар подноси извештај политичкој полицији.

Особита се пажња поклања поред анархистичких и социјалистичких зборовима,

јер се и једни и други сматрају као непријатељи постојећег државног уређења и поретка.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА И ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Нарочиту врсту паликућа чине они људи, који извршују паљевину ради припреме или као средство за извршење или прикривање другог каквог казнимог дела.

Ко хоће да уклони са света некога, ко му смета, извршује паљевину и удешава свој план тако, да тај други мора при том изгубити живот. Тако понајчешће раде супружници, који хоће да се другог брачног супруга опросте, или наследници кад хоће да што пре дођу до самосталног руковања имањем. Мање тежак злочин извршује се ради припреме или као средство за извршење тежег злочина; та поступност психолошки не пада тако у очи.

Крадљивци, нарочито на селу, подстичу радо ватру, да би при том нашли прилике да краду, делом из куће која је запаљена, под маском личности за спасавање, а делом из суседних кућа, чији су сопственици потрчали у помоћ погорелцима. Дакле опет компликација казних дела, код којих на први поглед изгледа да се извршује теже дело као средство за извршење лакшега дела.

Дешавало се и то, да је неко извршивао паљевину, да би приликом насталог немира и опасности, неприметно и као с неким правом избацно и уклонио свој намештај, који је служио газди као залога за дужну кирију, са намером, да на тај начин са својих ствари скине терет залоге и изигра свога повериоца. Тај је случај психолошки интересантан. Извршилац постаје злочинцем, паликућом, да би осуетио повериоцу право залоге, што се иначе благо, преступно казни.

С друге стране, по неки пут треба паљевином да се прикрију друга већ извршена казним дела, тежа као н. пр. убиство, или лакша као н. пр. крађа или каква утаја. Прикривање убиства путем паљевине психолошки није тако неразумљиво, пошто се убица не устрашује ни пред каквим другим казним делом. Прикривање крађе или утаје — путем паљевине извршује злочинац противу туђе својине онда, када се боји, да ће сумња за извршену крађу или утају у првом реду пасти на њега. Зато се као такве паликуће најчешће јављају слуге, помоћници по радњама и разни укућани. У таквим случајевима обично се нема посла са крађама или утајама замашне вредности, да би се могао разумети и правдати од лакшега на пут тежега казнимог дела.

Нарочито нису ретки случајеви, да слуге и слушкиње, готово увек млађе старости, потпаљују добра свога газде — сељака, а слушкиње по вароши и шегрти потпаљују одаје за становање и радње, само да би се отресли тих прилика и места на коме су у служби. Неки пут то незадовољство младе послуге узима и дубљи

унутрашњи карактер и развија се у бол за родитељском кућом.

Незадовољство просјака, скитница, људи без рада и људи који се плаше од рада често доводи до извршења паљевине; они су незадовољни својим несносним положајем и за то не презају ни од злочина, нарочито кад је зима на прагу.

Становници поправних завода и сиротињских домова такође врше неки пут паљевине, не би ли били премештени у казнене заводе. Они у сваком случају претпостављају боравак у заводима који су под непосредним државним надзором онемо у дотадашњим боравиштима. Осуђеници казних завода врше опет паљевине, не би ли добили прилике да побегну из завода.

Психолошког интереса пружају друге паљевине, које бисмо могли назвати варљивим паљевином. Путем такве паљевине злочинац хоће да постигне пуштање из притвора другог, већином познатика, пријатеља или сродника паликућу, који лежи у затвору, крив или невин, осумњичен за паљевину. Паљевином у непосредној околини где је и она извршена, због које је лишен слободе осумњичени, и по могућству што сличнијим начином извршеном, иде се на то, да се иследна власт скрене са правог пута и заваља, те да на тај начин стекне убеђења, да се прави паликућа још налази у слободи и да и даље врши паљевине.

Душевни је мотив овде необично јак, кад неко постаје кривцем, да би спрао сумњу са другог, који не треба да буде крив: али и он не треба баш никако и да постоји. То је случај кад се нема посла са заваривањем, већ више са ректификацијом истражне власти, у коме прави извршилац прве паљевине или какав његов саучесник хоће да сачува и заштити од осуде другу неку личност, која је невинна, ни крива ни дужна, у притвору због сумње да је она извршила паљевину. Па ипак, кад прави паликућа остане у слободи, тешко да ће се он из племенитих осећаја наћи побуђен да врши варљиву паљевину, не би ли спречио осуду невинно осумњиченога притвореника. Ту пре има удела обест паликућина, да се са заблудом истражном влашћу титра и да је прави будалом.

Код паликућа са мотивима из материјалнога користољубља мора се најзад рачунати још и са политичким паликућом. Паљевином се од вајкада служило, да би се дало више израза извесним политичким и социјалним тежњама, нарочито онима екстремне природе; сравни н. пр. Roscher: Grundlagen der Nationalökonomie, § 204. (Weingart).

У новије време ретко се јавља политички и социјални паликућа. Социјална се демократија нарочито није служила тим средством; пре се може сматрати као тачније, да је фанатички антисемитизам многим Јеврејима запаљено кровове над главама.

Од вајкада је човечјој природи паљевина била најпогодније средство за задовољење најскривенијих осећаја. Ни једно друго злочино дело, па чак ни убиство са својим припремама и последицама, не

може да прибави задовољства злочинцу који жели дивље радости; само паљевина својим ужасним приказом може да прибави сатисфакције човеку, којим је преовладала освета, љубомора, мржња и завист.

Једном једином жижицом постићи свој циљ — то одлично одговара његовој ситуацији. Оскудица у предомишљању врло се често може запазити у целом његовом плану и поступању. Извршена паљевина често је карактеристика злочинчеве немоћи да на други начин нашкоди своме противнику. У такве паликуће спадају обично деца, омладина, послуга, просјаци, скитнице ит.д.

Повод за паљевину често дају врло смешни и незнатни догађаји или неспоразуми. Вајнгарт износи пример, како је један стари човек запалио стог сена, да би се осветио своме познанику сељаку, који није хтео да игра с њиме партију карата само за то што је имао страст да се свађа.

Један млад човек извршио је паљевину једне куће за то што у једној кафанској башти није смео да уђе и седне са једним свадбеним друштвом, и што је хтео да поквари весеље сватима, међу којима је било много пожарника.

Са свим друкчије стоји ствар са случајевима, кад неко изврши паљевину из освете према другоме човеку, који га је доставио за какво казнимо дело или према сведоку који сведочи на његову штету или према газди који му је отказао стан противу његове жеље.

Деца јако нагињу освети. Једног је дечка због некакве, не баш тако велике, кривице отац казнио тиме, што га није хтео са осталом децом повести на годишњи ваљар. Из освете и пакости запалио је дечко, у њиховом одсуству, очеву колибу.

Пакосне паликуће могу се такође наћи међу старцима, мало урачунљивим лицима, даље међу слабоумницима и другим душевним болесницима. Један је човек на селу потпалио кућу једне њему омражене фамилије и пре још нешто је ватра избила заковао је кућна врата. Како је породица становала на првом спрату, а у приземљу није било прозора, кроз који би се могла спасти, јаук и писак закључаних био је ужасан, пошто им је спаса био немогућ. Злочинац је за то време био пред кућом, да би видео исход свога дела, али је и на најочајнија преклињања за помоћ остао хладан и непомичан.

Један од чешћих мотива за паљевину јесте обесна воља, обест. Неко се радо игра ватром, све и ако је свесан да отуда може проистећи опасност и несрећа. У судској пракси наилазе такви случајеви паљевине из обести на ту тешкоћу, што се не може лако утврдити да ли стоји дело из непажње или из зле намере. Та зла воља и обест јесу својства напуштене, распуштене или незреле младежи и у главном само се код ње и јавља. Свакако да је с правом одбачена ранија наука о пироманији; њу су одбацили и лекари и психолози. Али позитивно је, да постоји извесна манија, т. ј. појачана страст за

ватром код неких људи, и то баш код деце и младежи.

О ватроманији код деце и одраслих врло лепо пише д-р Неке у Гросовом: Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik. B. 26., S. 356.:

„Сва деца воле ватру и воду више него ли одрасли, бар у извесним правцима. Код неке се деца та наклоност изметне у праву, опасну „ватроманију“. А шта је у ствари првобитни узрок тој општој појави? То је бесумње фототропизам извесних органских материја, т. ј. привлачност сјаја светлости, сунца, ватре и т. д. К томе долази још до извесног степена термотропизма, у колико сваку ћелију привлачи топлота. О каквој хемотаксији, т. ј. привлачности путем хемијских својстава, једва да може бити и речи.

Та основна својства ћелија извршено објашњује привлачност коју има светлост на црве, муве и по неке птице, које често ударају својим главама на велике лампе. Код великих се животиња, напротив, јавља један психички моменат, који понавља онај инстинкт: страх, као што се то н. пр. може видети при пожарима штала. Ту је најпре кретање које привлачи... То кретање код ватре (и код воде) монотono је, готово ритмично, и за то се вероватно при дужем гледању образују са свим лаки циркулациони поремећаји у мозгу, који имају дејство као у неком полузаносу, слично н. пр. при игрању, љуљању ит.д... Даље утичу још и зажареност, боја ватре, пуцкање и распиривање пламена... Ваља поменути још и мешање облика ватреног круга, дим и његов јак задах, прштање запаљених материја, развијање топлоте ит.д.

Тако су, као што видимо, приликом тога утиска сви чулни органи, до укуса, у покрету. Али код одраслих се још свесно придруже свакојаке асоцијације: ужасна несрећа за људе, вика и јаук њихов ит.д., што нехотично више или мање изазива тајне садистичке надражаје — али овде без икаквог сексуалног ослонца.

(СВРШИТЕ СЕ)

ЧЛАНОВИ 121., 122., 148. И 152. ЗАК. О ОПШТИНАМА

Да ли председник — кмет — кога је одбор општински, на тражење надзорне власти по чл. 148. зак. о општинама, разрешио од дужности, има права жалбе противу такве радње надзорне власти и одбора и коме?

Ово питање у вези је са једним, већ расправљеним, конкретним случајем:

С. Р., председник општине Т., био је неисправан и лабав у вршењу службених послова. Начелник среза д. решењем од 16. јула 1908. № 10762., не саслушавши председника С. Р., тражио је од одбора општине Т., да га на основу чл. 148. зак. о општинама разреши од дужности. То своје решење пошаље одбору 13. августа 1908. и одбор 17. истог месеца под № 783. донесе решење, да се С. Р., председник, разреши од дужности, и одмах га разреши. Председник С. Р. изјави противу решења среског начелника жалбу Држав-

ном Савету и преда је у законом року начелнику среском.

Решењем својим од 10. октобра 1908. Бр. 5962. Државни Савет извести жалбоца, да је ненадлежан за разматрање таквих решења.

Као што се види, Државни Савет је у овоме конкретном случају изнео своје гледиште на постављено питање и оно гласи: да разрешени председник — кмет — нема права жалбе; другим речима, да је решење надзорне власти, кад га одбор усвоји, извршено.

Моје скромно мишљење је, да овако разрешени часник има право жалбе Државном Савету, те да, према томе, на решење надзорне власти, којим је тражила разрешење, председника — кмета — и одбор то усвојио, није извршено.

Да то и докажем:

Решење по чл. 148. зак. о општинама је казна са свима карактерним знацима и одликама једне казне. Доказ за то је чл. 150. зак. о општинама: губитак права да за две године може бити часник општински; а и сам чл. 148. зак. о општинама, из кога се јасно види: да је такав часник морао учинити какву тежу кривицу која повлачи већу казну од оних, које је законодавац предвидео у чл. 157. до 168. зак. о општинама: да му је признато право одбране; и да је надзорна власт дужна, да његове кривице иследи и своју одлуку донесе у једном образложеном решењу (чл. 148. и 158. зак. о општинама).

Што решење надзорне власти, којим тражи на основу чл. 148. зак. о општинама од одбора разрешење ког часника, има све одлике једног законског решења, јер је донето по ислеђењу кривице тога часника, по његовом саслушању, и по једном поступку, кога је законодавац прописао.

Што у чл. 148. зак. о општинама нигде није казано, да против таквог решења, ако га одбор усвоји, нема места жалби; а тако исто ни у једном другом законском пропису у зак. о општинама о томе нема помена. Наређење, пак члана 170. зак. о општинама генерално је и важи за сваку одлуку надзорне власти, осим случаја где је законом о општинама друкчије наређено.

Што је дух самога закона, да има једне више инстанције, која ће ценити: да ли је надзорна власт испунила све оне законске формалности из чл. 148. закона о општинама; да ли су кривице такве, да председник или кмет не треба више да остане на месту на коме је; и да ли је одбор правилно урадио, када је решење надзорне власти усвојио и извршио. Да је и дух самога наређења чл. 148. зак. о општинама такав, да иде у прилог овом мом мишљењу, види се и из тога, што законодавац не предвиђа у овоме члану рок за одређивање новог избора, кад одбор усвоји разрешење (као што је то учинио у случају кад одбор одбије и остави рок из чл. 149. зак. о општинама), те је према томе јасно, да је законодавац хтео да остави времена, да се питање о уклањању реши и код Државног Савета.

Једини, по изгледу основан, приговор овоме мишљењу могао би бити тај, да решење надзорне власти, којим тражи разрешење од одбора није решење ни одлука надзорне власти, већ једно просто тражење, и да је тек одборска одлука она одлука која производи законске последице.

Такво мишљење било би неправилно према ономе што сам већ изнео, и кад се има у виду и то, да је одбор само извршилац решења надзорне власти. Истина је, да он то извршење може да одбије, али треба имати на уму, да је сам чл. 148. зак. о општинама одмах означио и другу инстанцију, која ће то учинити — Државни Савет — и да таквим одбијањем одбор ризикује, да и сам буде уклоњен.

Према овоме што сам до сада казао изилази:

да решење надзорне власти, којим је тражено на основу чл. 148. зак. о општинама разрешење председника или кмета, и одбор то разрешење уважаио, није извршио, те према томе разрешени председник — кмет — има право жалбе Државном Савету; и

да је Државни Савет надлежан за разматрање таквих решења.

Љ. Јоцић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Нов начин утврђивања идентичности. — Како дневна штампа јавља талијански професор *Tamassia* изнео је у „*Gazetta degli Ospedali*“ (сада у „*Archives d'Anthropologie criminelle*“, Децембра 1908.) резултате свога дугога испитивања о положају крвних жила на полеђини шаке.

Он вели, да је „положај крвних жила са свим сигурно средство за идентификовање личности. У криминалној је служби Бертилонова метода скопчана са приговорима, који јој се могу чинити у погледу времена и материјалних средстава. А и дактилоскопија има у толико недостатака, у колико се кожа на врховима прстију лако може да поквари и изобличи. Према тим двома методама, нова је у престижу, и састоји се у томе, што се мрежа жила на полеђини шаке сниме и измери; то је довољно да се други пут идентичност личности са највећом сигурношћу може утврдити, пошто нигде нема личности, код којих би тај сплет крвних жила био једнак“.

У Гросовом Архиву за криминалну антропологију и криминалистику (33. Bd., 3. и 4. Heft) критикује се та нова метода за утврђивање идентичности помоћу крвних жила и не придаје јој се такав значај, да ће моћи бити много узимана у обзир при решавању за међународну употребу методе за утврђивање идентичности. Једино би се могла још узети као спољно средство поред бертилонаже и дактилоскопије, ради оријентације. Но и у том правцу старије су две методе пружиле довољно материјала, да криминална служба може бити потпуно задовољена.

Примена отисака прстију од стране злочинаца. — „*Münchener Neueste Nach-*

richten“ у 391. броју од прошле године износи интересантан чланак д-ра *A. Рајса*, из Лозане, из кога видимо овај одељак:

„На жалост, данас злочинци познају; вредност отисака прстију исто тако тачно као и полицијски и судски органи, те се за то старају, да их на све могуће начине изиграју. Курто-а, седамнаестогодишњи убица банкара Реми-а у Паризу, метнуо је три чаше на кујнски сто, да би заварао полицију, па их је предострожно обрисао једном марамом „*pour ne pas laisser des empreintes pour Bertillon*“ (да не би оставио отиске за Бертилона), као што је то признао једном полицијском чиновнику. Други опет вештачки отрљају и излижу врхове прстију, а трећи пак (опасна крађа у америка-експресу. Париз) облаче рукавице. У последње време деликвенти се служе једном са свим простом, али веома успешном методом, спомоћу које врхови прстију постају са свим глатки. Опис те методе немогуће је изнети у „*Münchener Neueste Nachrichten*“, пошто су оне врло много читане, те се не може узети, да би то било и од безбедних последица“.

Д-р Рајс је дао обавештења, на који се начин постизава горњи циљ хемијским путем, и она су штампана у горе поменутој свесци Гросовог Архива. Зантересовани чиновници могу тамо наћи потребна обавештења или код уредника „*Полицијског Гласника*“.

Самоубиства у Петрограду. — Познато је, да број самоубиства у већим градовима расте из године у годину. Али оно, што Петроград у овом погледу нарочито карактерише, то је, да се ово рашћење самоубиства показује поглавито код младих личности испод 19 год.

Према објављеним статистичким подацима, број самоубица испод 20 год. износио је: у год. 1904, 17%, у 1905, 12%, у 1906, 13%, и у 1907 19%. Међу младим самоубицама највише их има од 18 и 19 год., ређе од 17.

У току прва 4 месеца год. 1908 било је 364 покушаја самоубиства, од којих броја 33 долази на децу од 11 до 17 година. Интересантно је, да у овом броју има више девојчица но дечака.

Најзад, рашћење самоубиства нарочито пада у очи код школске младежи. Број ових самоубица износи: у 1904 год. 13, у 1905, 26; у 1906, 35; у 1907, 44 и за прва четири месеца 1908 год. 16.

Отровом натопљене цигарете. — У криминалним романима чешће се помиње, да се злочинци служе отровом натопљеним цигарама и цигаретама, које кад се пуше брзо постизавају смрт пушача, не остављајући никаква трага за собом.

Да такве отровне цигаре и цигарете и у стварности постоје, доказује случај који се јула месеца прошле године десио у Хамбургу.

Дрогиста Лаутербах из Лајпцига, који је хтео отпловити за Источну Африку, како дневне новине јављају, нађен је ноћу на једном стоваришту у несвесном стању. Кад се после више часова повратио из заноса, изгубио је моћ говора. Писмено је објаснио, да му је неки тетовиран човек дао једну цигарету, после чијег се пушења

осетио слабим, па се по том онесвестио. Његов пасош, сат, кеса с новцима, све ствари од вредности, па и папири, по којима је предао пртљак на железници — све му је то било покрадено. Пртљак је такође био већ подигнут са железничке станице.

Истрагом се утврдило, да је цигарета морала бити натопљена етерским зејтином, што је разлог да су и гласне жице жртвине попустиле.

Алкохол и самоубиство. — Веза алкохола са злочиним довољно нам је позната, док је мање познат однос алкохола са самоубиством. При том се може имати посла са ненамераваним самоубиством, индиректним или директним. Прво се јавља н. пр. приликом бесмислених опклада у пијаном заносу; н. пр. ко може у неком кратком одређеном времену да поједе више меког сира или земичака, при чему лако наступа да се човек задави; или да ли може неко да испије извесну већу количину ракије ит.д.; или да неко изврши какво друго, будаласто и опасно дело.

Врло је ретко индиректно самоубиство алкохолом. Познат нам је један случај, где је један отац потражио свога умно оболелог сина у болници за душевне болести, изашао с њим из завода, опео га, на му утиснуо у руке револвер, захтевајући од њега, да га убије. Син је био лукавији, опео је оца, тако да је овај заборавио на свој план; отац је тек сутра дошао к себи и учинио један слаб покушај самоубиства.

Напротив, врло је чест случај, да се самоубица опија да би добио храбрости, и тек у напијеном стању извршује дело. Његов нагон самоодржања био је, дакле, тако велик, да га је тек извесном дозом алкохола могао ослабити.

Скоро је објављен случај, како се напало једно друштво младих људи. Један је од њих предложио, да цело друштво вуче коцку и на кога она падне, да се тај убије. Коцка је пала на једнога пекарског калфу, који је одмах извршио самоубиство. То је јединствен случај, који смо икада читали.

Спасоносно средство противу самоубиства неоспорно је и борба противу алкохола, који је такође један од чешћих узрока самоубиству.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине рођевачке, актом својим Бр. 474, пита:

„Суд ове општине, саставио је свој буџет прихода и расхода за рачунску 1909 год. и поднео га одбору на преглед и одобрење.“

Општински одбор ни најмање се није хтео придржавати закона и његових одредаба, тако на првом месу плату деловође смањио је на 600 дин. годишње и ако је буџетом предвиђена 720 дин. по чл. 118. зак. о општ. јер ова општина има 600 пунолетних грађана.

Ово није случај само ове године, већ још пре 2 год. овако је против закона рађено, па чак шта више овакав буџет одобрио је окружни одбор и Г. Министар Финансија.

Стога се учтиво моли уредништво за обавештење: шта ће суд у оваквом случају радити, кад одбор преиначи буџет суда општинског, као и то, да ли је била правилна радња окр. одбора и Господ. Мин. Финансија приликом одобравања оваквог буџета, пошто је општ. деловођама сâм закон одредио плату и може ли се ово преиначавати?"

— На ово питање одговарамо:

По члану 118. закона о општинама, минимална је плата деловођама, у општинама преко 500 пунолетних грађана, 720 динара годишње.

Ову плату нити може нити сме смањити општински одбор, нити друга која власт, а да не повреди поменута законска наређења.

Кад је општински одбор ипак то учинио, онда нека суд достави његову одлуку и жалбу деловође надзорној власти, да у смислу чл. 152. закона о општинама задржи ову одлуку од извршења као незакониту.

II

Суд општине браљинске, актом својим Бр. 802, пита:

„Још 1894 године, сељани једнога села ове општине, водили су парницу са другим селом око утрине и у овоме спору потрошили 1000 динара.

Како ово село није имало много говине, оно умоли и овласти тројицу својих грађана, да се они задуже за 500 динара код извесног приватног лица, и ови то учине и ставе село на расположење ових 500 динара у поменутом спору.

Како село није исплатило овај дуг о року, поверилац тужи поменути тројицу сељана, који су себе лично задужили за рачун села, и они буду осуђени да плате 1200 динара са неплаћеним интересом.

Кад је село видело, да ће се продати имовина ових људи за рачун села, оно је донело одлуку, да се продаду две сеоске њиве и плати овај дуг, али док је дошло одобрење од Државног Савета, један је већ платио свој део дуга, један је под заштитом § 471. грађ. с. поступка, а једноме је продато имање колико је могло по § 471 гр. с. пост. и један део дуга наплаћен.

Кроз кратко време извршиће се продаја сеоских њива, али суд не зна шта ће да ради са добивеним новцима — да ли да исплати повериоца, који је још неизмирен у своме потраживању, или да паре да онеме, што му је продато имање на правди Бога у онолико, колико је његово имање залегло, и ресто да да онеме, што је трећину дуга сеоског исплатио готовим новцем.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

За жаљење је, да је село овако мало водило рачуна о својим обвезама, те је допустило да се за његов дуг чак продаје имовина појединих његових грађана.

Да је у своје време одредило продају поменутих њива, онда би и сачувало имовину својих грађана и спречило да дуг не нарасте од 500 на 1200 динара.

Али кад су његови представници тако мало водили рачуна о његовим интересима, онда треба сада учинити што треба, да се оштећени грађани задовоље, а да се и дуг плати, јер ће он опет селу пасти на терет.

Дакле, из новаца, који се добију од продаје њива, прво треба вратити онеме грађанину, коме је продато имање, онолико, колико је од њега наплаћено; за тим вратити онеме, што је платио готовим новцем колико је дао, па тек остатак дати повериоцу у исплату дуга, ако што претекне преко оних првих двеју исплата.

Одмах за овим треба или разрезати прирез или одредити продају друге имовине сеоске, па исплатити дуг, јер ће се он из дана у дан гомилиати.

Ако се из раније одлуке одборске не види, да су дуг платили поменути сељани, него је дозвола за продају њива тражена за исплату дуга непосредно повериоцу, који је новце и дао, онда би одбор морао донети нарочиту одлуку, којом утврђује, да се из новаца добивених продајом њива, прво врати онима, који су се за рачун села задужили, па тек тада чини исплата главном повериоцу, како после не би пред Гл. Контролом било одговорности.

III.

Суд општине врњачке актом својим Бр. 940, пита:

„У овдашњој бањи постоји неколико дуђана, који су до ове године плаћали по 150 динара општини на име аренде дуђанске.

Од њих је и држава наплаћивала по 150 динара таксе за време бањске сезоне, јер им је дозвољавала да продају и оне артикле, који се не могу продавати по закону о сеоским дуђанима.

Налазећи, да држава нема права ни на какву аренду, одбор општински решио је, да од сада дуђанције плаћају општини по 300 динара на име аренде.

Власт среска задржала је била ову одлуку од извршења, али је Државни Савет, по жалби општине напашао, да је одборска одлука узасна.

Дуђанције, сада, место 300 треба да плаћају по 450 динара, јер ако не плате таксу државну, г. Министар им неће дозволити продају и оних артикала, који се не смеју продавати по сеоским дуђанима, и они се сада буне против овога.

Моли се уредништво за обавештење: да ли ће дозволу за продају ових артикала давати опет министарство, или се у сеоске дуђане могу убрајати и базарски и баштовански артикали, и да дозволе даје општина?"

— На ово питање одговарамо:

У тежњи да појача општинске приходе, одбор је донео одлуку о повећању аренде, која истина има ослонца у чл. 5. закона о сеоским дуђанима, али којом се једновременно ударило и на интересе државне и дуђанције, и саме општине.

На интересе државе зато, што се покушало да се њој оспори право наплате

таксе за изузетну дозволу, коју је давала, а на интересе дуђанције у томе, што они или морају плаћати поред општинске аренде и државну таксу, или се одређи продаје оних артикала, који нису предвиђени законом о сеоским дуђанима.

На интересе пак општинске по томе, што дуђанције без продаје базарских и других артикала, потребних за бањску сезону, не би имале у опште рачуна држати дуђане, те би општина могла остати без тога прихода.

Била је, дакле, потребна обазривост и споразум са државним властима, а не сукоб, јер он нити ће подићи вредност и углед бање, нити појачати општинске интересе, јер сваки неуспех бање и свака направљена сметња посетиоцима, може донети резултате, који ће подједнако незгодно погађати и дуђанције и саму општину, односно њене грађане који имају несумњиве користи од успеха бање.

Како се, дакле, у овим дуђанима не смеју продавати без дозволе г. Министра Народне Привреде други артикли сем оних, што су предвиђени законом о сеоским дуђанима, то ако дуђанције неће да плате и оних 150 динара за државну касу, не остаје ништа друго, него да општински одбор замени своју одлуку другом.

IV

Суд општине г. б. речке, актом својим од 15. јуна прошле године, Бр. 1170, пита:

„У члану 25. закона о шумама стоји, да државни окружни шумар и остало шумарско особље, нема права на дијурну кад врши службену дужност у своме округу односно срезу.

Али и ако ово овако пише, шумари наплаћују дијурну кад год службено путују по округу или срезу, и то први по 6 а други по три динара дневно, а први још и попутнину по закону о чиновницима грађанског реда.

Како ова наплата дијурне тешко пада општинама и појединцима, кад су они у питању, то се моли уредништво за обавештење: да ли имају окружни шумари право на дневницу по 6 динара, а поред тога и на попутнину за долазак и повратак, а тако исто и чувари шума, кад путују по своме срезу по службеној дужности“.

— На ово питање одговарамо:

Кад год окружни шумари, подшумари и остало шумско особље, врше онај надзор над општинским, црквеним, манастирским и приватним шумама, који им је стављен у дужност законом о шумама, онда они немају права на дијурну према чл. 25. закона о шумама.

Али, ако њих позову општине, манастири, цркве или приватни, да у њиховим шумама врше какве послове место њихових шумара, ради сече и експлоатације шума у њихову корист и за трговину, онда имају права указни на 6 а неуказни на три динара дневно на име *свију аутних* трошкова и ништа више.

О свакој већој наплати, коју учине ови органи, треба извештавати г. Министра Народне Привреде.

V.

Суд општине турековачке, актом својим Бр. 1587, пита:

»Пресудом овога суда од 12. фебруара ове године Бр. 3531, кажњена су извесна лица са по 2 дана затвора за дело из § 357 т. 2. кривичног закона.

Сви осуђени, сем једнога, издржали су затвор, а један није, јер је пре саопштења пресуде побегао у Бугарску.

Општински суд, актом својим од 6. марта ове године, послао је пресуду начелнику среском, да се она осуђеном преко надлежних власти саопшти, али је Министарство Иностранних Дела, вратило предмет актом од 8—IV. ове год. Бр. 4081, са извештајем, да се дотично лице није могло пронаћи.

Осуђено лице вратило се сада кући.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је пресуда већ застарила према осуђеном, или је њена застарелост прекидана актом од 6. марта и оним од 8—IV, како би даље знао шта да ради.

— На ово питање одговарамо:

Донесена пресуда, све дотле, докле се не саопшти осуђеном, не представља пресуду, него обичну радњу власти у истрази једнога иступног дела.

Према томе, овде не може бити речи о застарелости пресуде, него о застарелости дела.

Дело, пак није застарело, јер је суд прекидао застарелост актима од 6/III и од 8/IV. ове године.

Нека дакле, суд саопшти осуђеном своју пресуду, па кад постане извршном, нека је и изврши.

VI.

Деловођа општине пољаничке пита:

»У општини овој постоји једна општинска крчма.

Ову крчму општина је издала под закуп уједно са касапницом и општинским кантаром за 754 динара.

Сад општина хоће да наплати акцис према кирији, али како је кирија непозната, јер три предмета чине укупну кирију од 754 динара, то је одбор решио да се наплати на 454 дин. налазећи да толика кирија може бити за крчму.

Закупац се против овога буни.

Моли се уредништво за обавештење: шта да ради суд по овоме и на коју суму да наплати акцис.

— На ово питање одговарамо:

Не може одбор да својом одлуком једнострано одређује величину кирије за крчму, кад ова није одвојено лиценцирана него уједно са касапском и кантарском арендом.

Да не би био оштећен интерес ни општине ни закупца крчме, кирију ову треба да одреде вештаци од којих би једнога бирао општински суд или цуномоћник, једнога закупца, а ова двојица трећег.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Спасоје Траиловић, Јован Милосављевић, обојица из Метовнице, и Риста Далић, из Брестовца, који су били под истрагом и у притвору код начелника среза зајечарског због опасне крађе, 28. прошлог месеца провадили су среску апсану и побегли. Спасоје је стар 18 година, средњег раста и у опште принамањаст; Јован је стар 20 година, средњег раста, плав; Риста је стар 19 година, средњег раста, и смеђ; сва тројица су у влашком оделу. — Денеша начелника среза зајечарског Бр. 8702.

Радојко Станисављевић — Богдановић, осуђеник пожаревачког казног завода, 29. прошлог месеца побегао је из Љубичева, где је био на раду и до данас није пронађен. Радојко је стар 19 година, косе, обрва и очију црних, принамањаст, без браде и бркова; у сељачком је оделу. — Денеша пожаревачког казног завода Бр. 2136.

Раде Војовић, из Коњарника у срезу добричком, који одговара код првостепеног прокупачког суда за пет дела из § 155. казног законика, налази се у бегству. Раде је високог раста, црне косе, очију и обрва. — Акт првост. прокупачког суда Бр. 10739.

Живојин Јовановић, из Д. Крчина, 27. прошлог месеца побегао је из притвора среза зајечарског, где је одговарао за више извршених крађа. Живојин је стар 28 година, средњег раста, црних очију и црних малих бркова; у угаситом је сељачком оделу. — Денеша начелства окр. тимочког Бр. 8518.

Живко Росић — Радосављевић, бив. бравар, осумњичен је да је г. Стевану Матијашевићу, интенданту, покрао ове ствари: једну сребрну мундштину у три комада са футролом, један бријач са белим корицама, три бакарне тепсије, један аван од месинга, два трокрака свећњака од кина-сребра и један мали револвер америкашког система. — Акт Управе града Београда Бр. 25893.

Милан — Мица — Мица, машиниста, родом из Крњева, коме је презиме непознато, извршио је опасну крађу у срезу рамском, па је побегао. Милан мења име према потреби, стар је 37 година, развијен, здравог изгледа, принамањаст, развијеног и широког носа, пуних потишаних бркова, црно-риђе косе, роав од богиња; на једној му је руди један прст сакат или ампутиран; крупно говори, при говору пшишти кроз зубе и увек се смешка; носи радничко одело. — Денеша начелника среза рамског Бр. 9192.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарио их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или денеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 31. прошлог и 1. тек. м-ца непознати крађивци украли су једног коња Николи Лазићу, из Вранића. Коњ је матор 8 година, средње висине, доратасте длаке, по трбуху је

бео, кован немачким ковом и са жигом положено «К». — Денеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 10003.

Ноћу између 29. и 30. прошлог месеца непознати крађивци украли су две кобиле Младену Стојановићу, тежаку из Брестовика. Једна је кобила стара 2 године, доратасте длаке, брњаста, на једној предњој нози више кичице има повећу брадавицу и непоткована је; друга је кобила матора 10 година, поткована, и има жиг «Т». — Денеша начелника среза грочанског Бр. 6644.

30. прошлог месеца непознати крађивац украо је једног коња Пери Кузмановићу, баштовану из Београда. Коњ је висок 1.50 м., доратасте длаке, на врату има жиг положено «Т». — Акт Управе града Београда Бр. 26505.

Непознати крађивци украли су пре неки дан једног коња и једну кобилу Аниму Анимовићу, из Бурова у срезу колубарском окр. београдског. Коњи су матори по 7 година, мрко-доратасте длаке, на себи имају амове. Крађивци су отишли пут Београду. — Денеша начелника среза космајског Бр. 13668.

Ноћу између 24. и 25. тек. м-ца Радомир Марковић, из Трнаве (срез непознат) украо је по једног коња Јовици Јевђеновићу и Душану Настасовићу, обојици из Барича. Један је коњ матор 8 година, средње висине, затворено-доратасте длаке, а на врату има жиг положено «К»; други је коњ матор 10 година, врне длаке, средње висине, са жигом «О». — Денеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 9489.

27. прошлог месеца непознати крађивац украо је два јунета Радивоју Прибојцу, из Бање. Оба су јунета матора по једну и по годину, једно је мушко, а друго женско. Денеша начелника среза студеничког Бр. 7462.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраје и крађивце.

НАЂЕН ЛЕШ

Река Сава изабацила је 28. прошлог м-ца леш непознатог човека, на обалу у атару општине забрешке. Леш је високог човека, сав распаднут, а само на ногама има кајипше од опанака. Ко би што ближе знао о овоме лешу или његовој породици нека о томе извести начелника среза посавског округа ваљевског с позивом на денешу Бр. 7341.

ИСПРАВКА

У рубрици »Оптуђени чиновници« у 18. броју »Полицијског Гласника« погрешно је изашло, да је г. Миладин Радојичић, бив. писар среза гружанског, оптужен крагујевачком првостепеном суду и за дело из § 111. казног законика. Г. Радојичић је оптужен само за дело из § 133. т. 5. казног законика, те се то овим исправља.